

tervezet szerint a központi osztály teendőinek végzésére alkalmazandó két egyén munkaaereje a folyó 1880. évi teendők végzésére sem lehet elégséges.

XIII. Jelen jegyzőkönyv hitelesítésével Ghyczy Emil és Hoffmann Sándor tagtársak bizattak meg.

Hitelesítésül :

Ghyczy Emil,
választn. tag.
Ifj. *Hoffmann Sándor*,
választn. tag.

Gr. Bánffy Béla,
alelnök.
Bedő Albert,
egyleti titkár.

Mit mondanak mások az erdőtvény ügyében. *)

I.

(☒) Sokszor volt már és jogosultan hangsúlyozva az egyes minisztériumok ügykörének helyesebb beosztása; azonban fájdalom, semmi sem történt eddig e téren, s addig a míg a szomszéd Ausztria s Európa más államai, küzdve hasonló s talán terhesebb viszonyokkal is mint mi, időt találtak az állami közigazgatás terén gyökeres javításokat tenni, nálunk csupán a már sok üdvös dolgot évekre huzott enquetezésig haladt az ügy, s maradt 13 éven át minden a mint volt, elaltatandó a nagy közönséget ama semmitmondó frázissal, hogy mind ez, az adminisztráció általános rendezésének kérdésével függ össze s az egész együttesen oldandó meg.

No ha az adminisztráció rendezésének kérdését illető együttes megoldás továbbra is úgy halad mint eddig, akkor majd meg lesz az adminisztráció üdvös szervezete akkor, mikor már nem lesz kiért és mit adminisztrálni. Nem úgy juthatni azonban a javításhoz, hogy akkor a midőn a jót elismerik, ne érvényesítsék, mert később, majd valamikor, ha . . . még nagyobb jót is lehet tenni! Nem, hanem meg kell tenni mindazt, mi javítást hoz akkor és rögtön midőn erre a lehetőség meg van. Ez alkalommal is egy ily javítást kívánunk az adminisztráció és illetve a miniszteri tárczák helyesebb beosztása ügyében ajánlani; és pedig alkalom szerint, midőn épen most egy új hivatali szervezet beállításáról van szó, értjük az erdőtvény végre-

*) Ezen czikkben két külön közleményt ismertetünk meg t. olvasóinkkal; mindkettő a „Magyar Föld“ című közgazdasági napilapban jelent meg, és pedig az I. számú annak f. évi 12-ik, a II. számú 21-ik számában. A szerk.

hajtásának ügyét, melylyel az erdészeti teendők egy részének intézése a földmivelési ministeriumra lett bízva.

Még a haza nagy bölcsének, Deák-nak életében, s annak helyeslésével merült fel magában a kormány körében az a terv, hogy az államvagyon kezelése t. i. állami jószágok, bányák és erdők a földmivelési minister keze alá bocsáttassanak, s bár tudomásunk szerint az előmunkálatok nagy része akkor megtörtént, még is az egész csak terv maradt, s míg a földmivelési ministerium, sajnálkozva az ország földmivelési ügyének rémitő hanyatlásán s egy tehetős magyar bérlő osztály hiányán, keserű érzéssel kénytelen nézni a gyönyörű államjószágok szomorú bérletügyét, addig a pénzügyminister, mint költségvetése mutatja, egy pár ispánnal és bámulatos szerencsével választott bérlőivel olyan jól elkezelteti azokat a jószágokat, miszerint csupa öröm látni, hogy a valamikor való vagy soha nem levő megfizetésre mily pontosan jegyeztetnek fel a számadáskönyvekbe a bérhátralékok után járó késedelmi kamatok!

Hát a bányák? No ezeket majd csak beszüntetik rendre, vasat pedig csinálnak rosszabbat és drágábbat (Diósgyőr) mint mások az országban, a bányatanácsosok nagy száma ismét csinálja az újabb meg újabb, soha be nem teljesülő tervet, a bányászati költségvetés deficitjébe pedig marad, mint volt.

És az erdők! Ezekkel aztán már éppen szépen lesz. A földmivelési ministernek lesz erdészeti osztálya, a mely majd csinál mindenféle jó erdészeti tervet s intézni fogja az erdőtörvény és erdészeti tudomány kívánalmainak megfelelőleg az ország erdészetének közgazdaságát, a pénzügyministerium pedig vágat, szállítat s elad fát ugy mint anno domini 1871 és 1872-ben Erdélyben, Máramarosban stb., hogy aztán majd csak nyuljék a nyaka bele annak a magán erdőbirtokosnak, ha el akar egy kis fát adni, mert azt ugyan nem fogja tenni, ha nincs kedve ráfizetni.

Sohasem hinné az ember hogy ezek igaz dolgok, pedig ám valóságosan azok, s tudja is mindenki; de azért még nem volt kormány, mely segített volna rajta, maradt minden a réginél, s megy ugy minden, mint a hogy az isten, a pénzügyministernek más fontosabb dolga, s hivatalnokainak többé vagy kevésbé odaadó szorgalma megengedik. E viszony már eléggé tarthatlanná fejlődött; bizonyítja ezt az, hogy a pénzügyminiszterek mindegyre organisálják az államvagyon kezelését, s most már plane, ha a hírlapok nem oly régi közleményeinek hinni lehet, még az a szerencsétlen eszme is felmerült, hogy az államvagyon a pénzügyigazgatóságoknak, az erdőket pedig a bányászatnak adják át. Már maga a sok új organizáció és felforgatás, hivatalok és hivatalnokok költöztetése s az ily dolgokkal hosszú ideig járó hivatali tehetetlenség, sokkal

több költséget okoztak az országnak, mint a mennyi, ugynevezett megtakarítást a minster urak és tanácsosaik a papiroson kimutatnak.

A gazdák székes-fehérvári országos értekezletén programmunkká lett a ministeri tárczák helyesebb beosztását szorgalmazni, ennek kívánunk ma is megfelelni, midőn az erdőtörvény életbeléptetésének szervezésével kapcsolatban kifejezzük abbéli véleményünket, hogy ismét itt van az alkalom, a hol egy egységes szakvezetést igénylő ügyet két ministeri tárczára kívánnak bizni, holott annak egy tárcza körében lehet helye. Oda illhetnének még a közoktatásügyi ministerium által kezelt erdők is, hanem a közalapítványi birtokok különleges helyzete olyan, hogy ama egészen alárendelt szerepü s általában véve kevés értékü 80.000 holdnyi alapítványi erdőért ide vagy oda alig érdemes szót emelni.

Az államerdők gazdaságának kérdése már felettébb fontos, s a 3.000.000 holdat meghaladó kincstári erdőknek előrelátó, gondos és tapintatos vezetése már mélyre behat a nemzet közgazdasági életébe s anyagi viszonyaink fejlődésére, ugy, hogy nézetünk szerint, ha az erdőtörvény üdvös és kevesebb költségü végrehajtását s ezzel karöltve az állami erdőknek is oly irányu kezelését kívánják, mely a tiszta financiaális szempontokon felülemelkedve, arra törekszik, hogy érvényre juttassa az államerdők tulajdonképeni nemzetgazdasági hivatását, mely főleg abban áll, hogy szükség idejében segítsen és szükség ellen biztosítson, hogy konservatív és oktató kezelésével az ország másképen levő összes többi erdeinek gazdasági fejlődését helyes irányba tartsa és vezesse: akkor nem tehet a kormány üdvösebbet, mint azt, hogy az államerdők kezelését is azon minsterre bizza, ki az erdőtörvényt van hivatva végrehajtani és ha már tagadhatlanul szükséges és meg van az alkalom az államvagyon e részét a földmívelési minster kezébe átadni, akkor ezzel összefüggőleg teljesíteni kell azt is, hogy a bányák és jószágok szintén átadassanak, miután ezeknek is csak ott van helyük. A ki pedig azt mondaná, hogy nem lehet, az csak üres és alaptalan állítást kockáztat s egy tetemes költség-megtakarítással járó és az eddiginél feltétlenül jobb adminisztrációt kíván megakadályozni.

A földmívelési ministerium tudvalevőleg 13 éven át intézte a hozzá tartozó erdészeti ügyeket, a nélkül, hogy egy szál erdőse lett volna, de aztán ennek megfelelőleg haladott is gazdaságunk eme fontossága. Ilyen dolog is, fájdalom, csak Magyarországon történhetik meg! Nincs ott ma is egyetlen szakember, még az erdőtörvény országgyűlési tárgyalásához is a pénzügyministeriumtól kellett Bedő osztálytanácsost kikölesönözni. Ide tehát egészen új emberek beállítása szükségeltetik, a minél kétségkívül jobb lenné, ha — a mint ez a pénzügyi bizottságban is kifejezést nyert, a pénzügyministerium gyakorlott személyzete jönne át s az államerdők kezelésével együt-

tesen venné kezébe a törvény végrehajtását, külső iskolázott személyzetből válogathatva a fontos felügyelői állomásokra; míg ha ez nem így lesz az erdőtörvény végrehajtásánál, az ügy nagy kárára éppen az ország legképzettebb és tapasztaltabb szakembereinek tanácsa lesz elvesztve.

A legkomolyabb figyelmébe ajánljuk tehát a kormánynak ez ügyet és Szapáry minister urról kétségtelenül feltesszük azt a hazafiságot, hogy nem fog akadályt gördíteni az elé, hogy a pénzügyministernek úgy is csak terhet adó, s őt magasabb és fontosabb hivatásától elvonó államvagyonkezelést, bányát, jószágot és erdőt, a földmívelési ministernek adja át.

Hogy az, a mit mi most ajánlunk, az államvagyon ministeri kezelésére a leghelyesebb beosztás lehet, megerősíthet abban mindenkít még az is, miszerint 1873 óta hasonló tettek Ausztria, Porosz-, Olasz- és Franciaország.“

II.

(J) Az erdőtörvény végrehajtása nem csekély nehézséggel jár, már ama körülménynél fogva is, mert népünk az erdők fontosságát sem nemzetgazdasági, sem magán jövedelmi szempontból nem ismerte még föl annyira, és az erdők iránti szeretet még nem ment oly erősen és általánosan vérebe, hogy a törvényhozás intencziói, az állam különös gondoskodása és felügyelete nélkül, érvényre juthatnának. Ép ezen oknál fogva és ezt előre látva vétetett föl a törvénybe az állami erdőfelügyelet intézménye.

Vannak sokan, kik ezt az intézményt perhorreskálják; költségeseznek, fölöslegesnek hirdetik. Hogy költségese, abban igazuk van, de mi nem kerül pénzbe a világon? Hogy azonban fölösleges lenne, azt nehéz bebizonyítani. Lehet, hogy egy század múlva övék lesz az igazság, akkor t. i., mire népünk megbecsülni tanulta az erdőt s az erdőgazdaság elveit általánosan fölismerte és magáévá tette.

Az erdők óvásának és ápolásának szükségét a népek a kultura haladtával szokták fölismerni. Nemzetünk nem ma jutott ugyan a kultura e pontjára, ezt bizonyítják régibb törvényeink; de hogy azok nem termették meg eddig a kivánt gyümölcsöt, az a mellett szól, hogy népünk még nem fejlődött odáig. Községi erdeink, sőt a magán-erdők nagy részének állapota szomorú tanui ez állításnak.

Mindennek beismerése azonban az értelmesebb és hazája sorsát szíven hordozó osztály részéről már túlhaladott pont s most csak az a kérdés: miként effektuáltassék a törvény és mik az állam teendői, hogy az nemzetgazdaságunkra nézve hasznossá váljék.

Igen óvatosan, lépést lépésre, megfontolva, a siker biztosságát kieszelve szabad csak előre haladni, mert a legkisebb hiba is bizalmatlanságot szülhet a törvény czélszerű volta ellen és veszélyeztetheti gyümölcsözővé váltát.

Ha számba vesszük a teendőket, melyek az erdőtvény keresztülvitelénél a földmivelési ministeriumra várnak, hajlandóbbak leszünk beismerni, hogy okadatolt a több oldalról nyilvánuló sürgetés, ezen ministeriumban az erdészeti osztályt mennél szakavatottabb s a feladatnak mennél inkább megfelelni képes kezekbe való letevésére.

Miután a törvény a véderdők és föltétlen erdőtalajon álló erdők használati módját megszorította, önkénytelenül következik, sőt az elsőkre nézve világosan ki is van mondva, hogy ezen erdők kijelöltessenek.

Mielőtt ezen kijelölés foganatosíttatnék, a ministeriumnak is szabatos utasítást kell adni arra, mely erdők soroztassanak az egyik vagy másik kathgoriába, mert maga a véderdők jelleme a törvény szavai által még nincs tökéletesen definiálva, illetőleg körülírva, s az adómentesség utáni vágy sok birtokost tévutra vezethet, de körülményesebb meghatározás hiányában a végrehajtó közegek is botlásnak lennének kitéve, mindkét esetnek pedig az állam jövedelmei vallják kárát.

Továbbá megkívánja a törvény, hogy a véderdők, az állam, a törvényhatóságok, a községek, az egyházi testületek és személyek birtokában lévő, továbbá a köz- és magánalapítványokhoz és hitbizományokhoz tartozó, valamint a közbirtokossági erdők, volt urbéresek tulajdonába átment erdők, a bányaipar és más iparvállalatok céljaira alakult részvénytársulatok erdei rendszeres gazdasági üzemterv szerint kezeltessenek, s azok felülvizsgálását és jóváhagyását a földmivelési ministerium számára tartja fenn.

Ha már most meggondoljuk, hogy Magyarország összes erdőterülete 15 mill. 865.752 kat. hold, s hogy abból az állam 3,141.451 kat. holdat vall magáénak, tehát magánosok és társulatok birtokában 12,724.301 kat. hold erdő van, s ha feltesszük, hogy az összes erdőterületnek fele másnemű gazdasági mivelésre alkalmas, vagyis csak fele az erdőknek áll föltétlen erdőtalajon és futóhomokon, a mi valószínűleg, tekintve azt, hogy legterjedelmesebb erdőségeink hegyeken állanak, igen is alant van véve: még ezen esetben is a legszigorubb állami felügyeletet igénylő erdők majdnem 8 millió kat. holdnyi területet foglalnak el. Ha számításba vesszük azonban azt, hogy az ide nem számított erdőkben is jelentékeny rész állami, községi, alapítványi, hitbizományi, részvénytársulati stb. erdő, s tehát a felügyeletet igénylő erdőségek területe circa 10 millió kat. holdra tehető, akkor fogalmat nyerünk azon roppant teendők halmazáról, a mely a földmivelési ministerium erdészeti osztályának vállait terhelni fogja.

Igaz, a munkában 14 erdőfelügyelő s ugyanannyi segédfelügyelő fog osztozni, jóváhagyás végett azonban az osztályba sorozás (véderdő, föltétlen erdőtalajon álló erdő, vagy más gazdasági művelésre alkalmas talajon álló erdő), és a gazdasági üzemtervek mind a ministeri

osztályban fognak összpontosulni. Hány ügydarabot kell majd keresztül vizsgálni? Hisz a parcellák száma elképzelhetlen.

S mily erőnek kellend majd a terv szerint ezen óriási munkával megbirkózni? Egy osztálytanácsosnak egy titkárral s egy segéddel.

Lehetetlenség!

Mondjon a ki mit akar, hogy e munka megoszlik hosszabb időre, hogy később, ha szüksége mutatkozik, szaporítani lehet a személyzetet stb. mindez nem nyugtathat meg.

Ha a munka hosszabb időre osztatik föl, fölosztható ad graecas calendas is. Ez pedig egyenlő a folyónak homokba futásával, a törvény hatásának elenyészésével.

Erdőtörvényünk jó, szabadelvű; de csak akkor váland üdvössé, ha gyorsan és erélyesen hajtatik végre.

Csak akkor szaporítani a személyzetet, ha annak szüksége mutatkozik; bizonytalan alapra fektetett ígéret. Száz eset közül kilenczvenkilenczszer azt lesz hajlandó gondolni az ország, a képviselőház sőt maga a minister is: nem győzik a munkát, mert nem dolgoznak. Hisz ugyis elterjedt vélemény: a ministeri hivatalnokok nem dolgoznak, csak csibukoznak.

Az experimentálás ismeretlen erőkkel mindig ismeretlen volt, s ma is az. Szervezésnél mindig a lehető legjobb, legtökéletesebb után kell törekedni.

Jobbnak, tökéletesebbnek látjuk a „Magyar Föld“ 12. számában indítványozott módozatot, s a mint ott hangsúlyozva volt, olcsóbbnak is.

A pénzügyministerium erdészeti osztályában az erdészet minden ága számára van főhivatalnok; így, hogy csak a gazdasági berendezést említsük, van kiváló erdőbecslő. Ha az államvagyon erdészeti osztálya átmegy a földmívelési ministeriumba, ez az erdőbecslő az alája rendelt személyzettel, melyet szükség esetén könnyen és olcsón lehet szaporítani, a törvény által előirt gazdasági terveket felülvizsgálhatja. Míg ellenben, akárhogy okoskodjunk, előbb-utóbb e célra a földmívelési ministeriumban külön erdőbecslőt kellend a megkívántató személyzettel alkalmazni.

Nem merjük állítani, hogy az erdők felügyeletére tervezett osztálytanácsosi állomást meglehet majd takarítani, mert azt nem tudjuk képzelni, hogy egy személy önmagában, bármennyire munkaképes legyen is, az államjavak igazgatását s az erdők feletti felügyeletet is vezetni képes legyen. Minden osztálynak meg kell a maga főnökének lenni, meg az államjavak, meg (esetleg) az alapítványi javak igazgatására, s még az erdészeti felügyeletre is. De mindezen osztályoknak lehet, sőt kell lenni egy főnökének, a ki az egész vezesse; s e célra csak oly férfiut szabad választani, a ki már eddig is kiváló képességnek jelét adta.

Ilyen emberünk van. Ott van Bedő főerdőtanácsos, a ki az erdészet körében eddig előfordult minden alkalommal megmutatta, hogy a kellő szakavatottság- és erélyvel bír. A többi állomásokra is majd akad ember, nincs hiányunk kitünő erdészekben.

De nem feladatunk konkrét javaslatokat tenni, s a földmivelési minister terveinek elébe vágni, csak azért szólaltunk föl, mert a kérdés szőnyegre hozatott, s megvitatása által használni véltünk az ügynek.

Mi az összes erdészetnek a földmivelési ministeriumban való egyesítésétől csak jót remélünk, mert az erők egyesítése mindig lehetővé teszi nagyobb akadályok legyőzését, nagyobb munka elvégzését, a kitűzött célok biztosabb elérését.

A munka nagy, s mint kimutatni igyekeznék, kevesebb erővel győzhető az indítványozott módon. Tehát kevesebb költséggel is, ez pedig nálunk igen megfontolható.

A kitűzött cél erdészetünk felvirágzása, azt pedig annál biztosabban érjük el, minél helyesebben választjuk meg az utat, s minél inkább egyetértünk annak követésében. Míg ha egyikünk ide, másikunk oda huz, ki nem mozdítjuk helyéből államkincstárunk deficitben megfeneklett szekerét.

Csatlakozunk azon nézethez, hogy az államerdők hivatása szükség idejében segíteni és szükség ellen biztosítani és tanulságos példával előre menni, s osztjuk azon nézetet is, hogy az állami erdőket nem finansziális, hanem nemzetgazdasági elvek szerint kell kezelni. Miután pedig a pénzügyministerium már természeténél fogva finansziális elveknek kénytelen hódolni, nemcsak az államerdők kezelését, de általában minden államjavadékát a földmivelési vagy közgazdasági ministerium kezeiben inkább helyén levőnek tartjuk.

Miután tehát az összes erdőgazdaságnak a földmivelési ministeriumban való központosítása mellett a takarékoság pénzben és munkaerőben, a célszerűbb s nemzetgazdasági elveknek megfelelő gazdálkodásra való kilátás, az államerdészetnek az összes országos erdészetre jótékony befolyásának előrelátása szólnak: valóban üdvösnök tartanók, ha irányadó köreink ezen kérdéssel komolyan foglalkoznának s azt hazánk és nemzetünk javára e kínálkozó alkalommal megoldanák.

Meg vagyunk győződve, hogy ezen eszmének realizálása eddig is nem az illetők hazafisága, vagy az ügy iránti buzgalom hiánya, hanem a miatt maradt el, mert meglevő institucziókon változtatni fölötté nehéz s nagy felelősséggel járó feladat, és ministereinket annyira igénybe veszi a — fájdalom — gyakran meddő politika, hogy közgazdasági kérdések megoldására alig marad elegendő idejük. Pedig bizony közgazdasági kérdéseinket viszonyaink között elébe kellene tenni minden politikának.